

Стрельцов Д.С.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Борисенко Н. Д.

**ПРИЙОМИ ВІДТВОРЕННЯ РЕАЛІЙ РОМАНУ АГАТИ КРІСТІ
«ВБИВСТВО У СХІДНОМУ ЕКСПРЕСІ» В УКРАЇНСЬКОМУ
ПЕРЕКЛАДІ**

Наша стаття присвячена вивченню особливостей українського перекладу реалій творів британської письменниці Агати Крісті, зокрема роману «Вбивство у Східному експресі» [6]. Український переклад виконано А. Сметюхом та опубліковано у 2015 році [4]. З понад 70 романів авторки «Вбивство у Східному експресі» є найвідомішим і, мабуть, найбільш читаним твором. Центральним персонажем книги є детектив Еркюль Пуаро, який з'являється в 25 романах А. Крісті та у багатьох оповіданнях. Події роману майже повністю відбуваються у потязі, що рухається між Стамбулом і Кале. Його сюжет розгортається навколо вбивства багатого пасажира, який виявляється відомим американським гангстером, а Пуаро, пасажира потягу, просять розкрити цю справу. Основна частина роману складається з допитів пасажирів і проведення розслідування у вагоні поїзда.

Під реаліями у розвідці ми розуміємо слова або словосполучення, характерні для культури, історії чи побуту певної країни. Тобто, це лексичні одиниці, які є завжди культурно-специфічні і мають особливий національний і культурний колорит [1, с. 13]. З точки зору лінгвокраїнознавства виділяють низку груп реалій: історичні, географічні, етнографічні, суспільно-політичні [2]. Переклад реалій включає дві основні труднощі: відсутність в цільовій мові еквівалента або аналога через відсутність об'єкта, який відповідає цій реалії, в культурі цільової спільноти, потребу передати не лише семантичне значення реалії, але й її колорит, який включає національне та історичне забарвлення [3]. Ускладнення виникають через необхідність враховувати різноманітні контексти, що ускладнюють надання універсальної відповіді щодо способів відтворення

реалій. Однак єдиним безсумнівним фактором є те, що при відтворенні реалій перекладач, враховуючи загальні теоретичні принципи і спирається на власне володіння мовою оригіналу та перекладу, досвід, інтуїцію та розуміння контексту.

Нами виділено декілька груп реалій роману «Вбивство у Східному експресі» [6], які відтворено у перекладі за допомогою низки прийомів, що дозволяють зробити останні зрозумілими для цільового читача.

Серед реалій роману виділяємо *першу* групу, антропоніми, імена та прізвиська героїв твору. У наступному прикладі ім'я головного героя відтворено за допомогою транскодування:

...the stranger (by name M. Hercule Poirot) [6].

... чужинець (то був мсьє Еркюль Пуаро) [4]. Як бачимо з прикладу, бельгійське ім'я *Hercule Poirot* було перекладено на українську мову як *Еркюль Пуаро*, для чого було використано фонетичну транскрипцію. Скорочення французького звернення *Monsieur* було перекладено повним запозиченням *мсьє* для збереження національного колориту, хоча в українській мові існує відповідник *пан*.

Наступний приклад демонструє особливості відтворення імені у перекладі:

If this M. Harris arrives we will tell him that he is too late [6].

Якщо той мсьє Гарріс з'явиться, скажемо йому, що надто пізно [4]. У цьому випадку перекладачем було використано прийом транслітерації (*Гарріс*) для імені *Harris*.

До *другої* групи реалій відносимо номінації осіб за видом діяльності. Наприклад:

Then it is not a woman. It is a 'gangster' or a 'gunman' [6].

Не думаю, що це справа жіночих рук. Це або гангстер, або професійний убивця [4]. У цьому прикладі реалію *gangster* було транслітеровано як *гангстер*. Реалія *gunman*, яку тлумачний словник визначає як *a man armed with a gun*,

especially, a professional killer [7] перекладена за допомогою культурного еквіваленту *професійний вбивця*.

Наступна *третья* група реалій об'єднує номінації осіб за етнічною ознакою.

Наприклад:

She was a foreigner of some kind. Maybe she had some Wop relations [6].

Вона, здається, була іноземкою. Здається, мала зв'язки з якимось італійцем [4]. У цьому випадку лексема *Wop* є презирливою номінацією, що стосується італійців [5]. Перекладач використовує нейтральну лексему *італієць*. Цей прийом приблизного перекладу допомагає зберегти прагматичний аспект лише частково, оскільки втрачається емоційне забарвлення лексеми вихідного тексту, проте забезпечує розуміння лексеми цільовим читачем.

До *четвертої* групи реалій відносимо етнографічні, серед яких виділяємо назви напоїв. До прикладу:

They didn't have any Evian or Vichy, which seems queer to me [6].

У них немає ні "Евіан", ні "Віші", що викликає в мене подив [4]. У цьому випадку йдеться про мінеральну воду від компаній *Evian* і *Vichy*. При перекладі зазначених реалій у обох варіантах використовується транскрипція, до якої додані лапки, які сигналізують про запозичений характер лексем, проте перекладач не пояснює, які реалії позначають назви, що робить їх незрозумілими для цільового читача.

Отже, у романі Агати Крісті «Вбивство у Східному експресі» нами виділено низку груп реалій: антропоніми, номінації осіб за видами діяльності, етнічної приналежності та етнографічні реалії. У перекладі роману використано наступні прийоми перекладу: транскодування (яке включає в себе транскрипцію й транслітерацію), приблизний переклад, культурний еквівалент. Подальша перспектива розвідки полягає у вивченні способів відтворення синтаксичних конструкцій роману в українському перекладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Борисенко Н. Д., Кодубовська О. О. Лінгвокраїнознавство: англomовні країни: навчальний посібник (англійською мовою). Житомир : Житомирське комунальне-книжково-газетне видавництво «Полісся», 2019. 154 с.
2. Влахов С., Флорин С. Непереводимото в превода. София : Наука и изкуство, 1990. 356 с.
3. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Львів: Видавництво Львівського національного університету, 1989. 216 с.
4. Крісті А. Вбивство у Східному експресі. Київ : Клуб Сімейного Дозвілля, 2015. 288 с.
5. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org> (дата звернення: 20.10.2023)
6. Christie A. Murder on the Orient Express. Amadio, Arizona : The Collins Crime Club, 2009. 211 p.
7. Merriam Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com> (дата звернення: 30.10.2023)

Фещук В. О.

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент Нідзельська Ю. М.*

ПРОЦЕС ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ МУЛЬТФІЛЬМІВ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА КУЛЬТУРНОГО ОБМІНУ

Перш за все, варто зазначити, що сьогодні переклад як кінофільмів, так і мультфільмів став важливою галуззю творчого та комерційного перекладу в нашій країні. Кожен мультфільм може привернути увагу глобальної аудиторії, особливо коли його дубльовано або ж якщо він супроводжується різними субтитрами. Мультиплікаційні фільми також виступають як віддзеркалення різних культур та водночас впливають на них, це певною мірою зумовлює актуальність нашого дослідження, також назва мультфільму у згорнутому